

ONDERZOEKSOPZET PERIODIEKE RAPPORTAGE: THEMA 'STABIELE, INTEGERE EN BETROUWBARE FINANCIËLE MARKTEN'

Het kabinet evalueert zijn beleid periodiek, om inzicht te verkrijgen in de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid, of de voorwaarden daarvoor¹, en welke mogelijkheden er zijn om (de kans op) doeltreffendheid en doelmatigheid te vergroten. De met een evaluatieonderzoek verkregen inzichten op een bepaald (beleids)thema worden ten minste eens in de vijf tot zeven jaar samengebracht in een zogeheten periodieke rapportage. De laatste periodieke rapportage – toen nog beleidsdoorlichting genoemd – die het beleid op het terrein van de financiële markten bestrijkt, is uit 2017.² In 2024 zal de volgende periodieke rapportage over dit thema worden opgesteld.

Deze onderzoeksopzet dient als basis voor de periodieke rapportage. Hierna wordt achtereenvolgens ingegaan op de doelstelling, de afbakening, de hoofd- en deelvragen die aan de orde zullen komen, de onderzoeksmethode, de organisatie en ten slotte de planning. Bij deze opzet hoort verder een tweetal bijlagen: bijlage 1 gaat nader in op de doelstellingen van het begrotingsartikel waarop het beleid op het terrein van de financiële markten is gebaseerd, en bijlage 2 bevat een overzicht van het onderliggend onderzoeksmateriaal dat in elk geval wordt betrokken in de periodieke rapportage.

1. DOELSTELLING PERIODIEKE RAPPORTAGE

Het doel van deze periodieke rapportage is om in beeld te brengen in hoeverre de middelen en instrumenten die op basis van artikel 2 van de begroting van Financiën zijn ingezet, hebben bijgedragen aan het bereiken van de algemene doelstelling. De bevindingen die volgen uit de periodieke rapportage, kunnen aanleiding geven tot aanbevelingen om één of meer onderdelen van het onderzochte beleid aan te scherpen of aan te passen, om zo de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid te verhogen en op deze manier (nog) betere resultaten te behalen bij het realiseren van de maatschappelijke doelstellingen van het beleid. Ook is bijvoorbeeld denkbaar dat op basis van de bevindingen wordt aanbevolen om het onderliggend evaluatiemateriaal voor de Strategische Evaluatieagenda (SEA) te verbeteren, waardoor toekomstige evaluaties (meer) inzicht kunnen geven in de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid.

Algemene doelstelling van artikel 2 begroting Financiën:

"Beleid en regelgeving maken voor een stabiele en integere werking van financiële markten, met betrouwbaar dienstverlening van financiële instellingen aan burgers en bedrijven".

De *doeltreffendheid* van het beleid gaat over de mate waarin de beleidsdoelen dankzij de inzet van de onderzochte beleidsinstrumenten zijn gerealiseerd met zo min mogelijk ongewenste neveneffecten. De *doelmatigheid* van het beleid gaat over de mate waarin de prestaties en effecten van beleid tegen de laagst mogelijke inzet van (financiële) middelen en ongewenste neveneffecten worden bewerkstelligd, dan wel de mate waarin met de inzet van een bepaalde hoeveelheid (financiële) middelen de maximale prestatie en effecten van beleid worden gerealiseerd tegen zo min mogelijk ongewenste neveneffecten.

2. AFBAKENING

2.1 Beleidsterrein financiële markten

Rol financiële instellingen

Financiële instellingen spelen een belangrijke rol in de Nederlandse samenleving en hebben een cruciale functie in het faciliteren van de reële economie. Zo zorgen banken voor efficiënt betalingsverkeer en voor kredietverlening aan consumenten en bedrijven; bieden verzekeraars

¹ Inzicht in de voorwaarden voor doeltreffendheid en doelmatigheid in deze regeling gaan bijvoorbeeld over inzicht in de logica achter het beleid (beleidstheorie), de kwaliteit van de uitvoering van beleid, de omstandigheden waaronder beleid werkt, het maatschappelijk draagvlak voor beleid of de ervaringen en beoordeling door de doelgroep van beleid.

² Zie Kamerstukken II 2017/18, 31935, nr. 45.

producten aan die consumenten en bedrijven verzekeren tegen risico's die ze zelf niet kunnen of willen dragen; zorgen pensioenfondsen ervoor dat ons pensioengeld verstandig wordt belegd voor een adequate oudedagsvoorziening; helpen financieel adviseurs consumenten en bedrijven om verstandige financiële keuzes te maken; en spelen accountants een belangrijke rol in het kader van *checks-and-balances*. Een stabiel en adequaat financieel stelsel is daarmee nodig om de Nederlandse economie te laten functioneren. De financiële crisis en de nasleep daarvan hebben duidelijk gemaakt wat er gebeurt wanneer de financiële sector niet goed functioneert en instellingen door ingrijpen vanuit de overheid en met publiek geld overeind moeten worden gehouden. Tijdens de Covid-19 crisis speelde de sector een waardevolle maatschappelijke rol bij het ondersteunen van de reële economie. En de sector vervult, als financier en investeerder, ook een belangrijke rol bij de transitie naar een duurzame economie.

Verantwoordelijkheid minister en staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst

De minister van Financiën bevordert het goede functioneren van het financiële stelsel en heeft een regisserende rol. De minister is (mede) verantwoordelijk voor de goede werking van het betalingsverkeer, voor goed functionerende en integere financiële markten en voor de Nederlandse wetten en regels ten aanzien van de financiële markten en de institutionele structuur van het toezicht. Verder draagt de minister samen met de minister van Justitie en Veiligheid verantwoordelijkheid voor wet- en regelgeving om het gebruik van het financieel stelsel voor het witwassen van geld en het financieren van terrorisme te voorkomen. Ook is de minister verantwoordelijk voor de regelgeving van bepaalde bijzondere financiële beroepsgroepen, zoals accountants.

De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) zijn belast met de daadwerkelijke uitvoering van het toezicht op de financiële markten. Met de oprichting van het *European System of Financial Supervision* (ESFS) en de Bankenunie is de Europese dimensie in het financieel toezicht niet meer weg te denken. Zo werken DNB en de AFM in toenemende mate samen met de *European Supervisory Authorities* (ESA's) en de Europese Centrale Bank (ECB). Ook wordt regelgeving op het terrein van de financiële markten in toenemende mate op Europees niveau tot stand gebracht.

Tot slot bevordert de minister verantwoord financieel gedrag door de burger en zet de staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst zich in voor de ongestoorde voorziening van voldoende munten in circulatie.

Op basis van de omschrijving in de begrotings- en verantwoordingsstukken in de periode 2017-2023 vallen de rol en verantwoordelijkheid van de minister van Financiën en de staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst uiteen in een viertal operationele doelstellingen, namelijk:

- 1) bevorderen van goed functioneren van financieel stelsel;
- 2) streven naar een integer en stabiel financieel stelsel;
- 3) bevorderen van verantwoord financieel gedrag door de burger;
- 4) zorgen voor ongestoorde muntvoorziening.

Hier wordt verwezen naar bijlage 1 voor een nadere duiding van deze operationele doelstellingen.

Gevoerd beleid

In de begrotings- en verantwoordingsstukken in de periode 2017-2023 ligt aan het programma van beleids- en wetgevingsinitiatieven de volgende algemene doelstelling ten grondslag: "*Beleid en regelgeving maken voor een stabiele en integere werking van financiële markten, met betrouwbare dienstverlening van financiële instellingen aan burgers en bedrijven*". Het kabinet heeft de afgelopen jaren in verschillende brieven aan de Tweede Kamer zijn visie gegeven over het te voeren beleid op het terrein van de financiële markten. Zo staan in de *Agenda financiële sector*³ uit december 2018 drie pijlers centraal in het beleid, namelijk:

³ Kamerstukken II 2018/19, 32013, nr. 200.

1. **Stabiliteit.** Financiële instellingen en huishoudens moeten voldoende weerbaar zijn om schokken op te kunnen vangen. Daarbij is het onverminderd van belang dat banken over voldoende buffers en verliesabsorberend vermogen beschikken. Ook moet voorkomen worden dat huishoudens te hoge schulden aangaan, in het bijzonder de kwetsbare huishoudens.
2. **Integriteit.** De financiële sector heeft een belangrijke taak in het voorkomen van het gebruik van het stelsel voor witwassen, onderliggende basisdelicten (zoals fraude) en terrorismefinanciering. Daarnaast moeten het gedrag en de cultuur in de sector een uiting zijn van de belangrijke maatschappelijke rol van de sector.
3. **Innovatie.** De financiële sector moet vernieuwend en faciliterend zijn ten aanzien van nieuwe technologische ontwikkelingen, om de diversiteit in de sector te bevorderen. Daarbij dient ook bijzondere aandacht te zijn voor duurzaamheid.

Deze drie pijlers komen ook terug in de *Beleidsagenda voor de financiële sector* uit maart 2023.⁴ Het gevoerde beleid in de periode 2017-2023 is in overwegende mate te herleiden tot deze pijlers. Daarnaast worden de doelstellingen voor de verduurzaming van de financiële sector uiteengezet in de *Beleidsagenda voor duurzame financiering* uit juni 2022.⁵

Beleidsdoelstellingen

Op basis van de algemene beleidsdoelstelling van begrotingsartikel 2, de operationele doelstellingen die volgen uit de rol en verantwoordelijkheid van minister en staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst, en de beleidspijlers uit de *Agenda financiële sector* van december 2018 en de *Beleidsagenda voor de financiële sector* van maart 2023, worden als scope voor de periodieke rapportage de beleidsdoelstellingen gehanteerd zoals beschreven in tabel 1. Deze tabel bevat ook de maatregelen en instrumenten die zijn ingezet om deze beleidsdoelstellingen te realiseren.

Tabel 1. Beleidsdoelstellingen en maatregelen/instrumenten periode 2017-2023

Beleidsdoelstellingen	(Groepen) maatregelen/instrumenten
1) Stabiele, weerbare en betrouwbare financiële instellingen	Inzetten op hogere buffers banken en verzekeraars (o.a. aanscherpen kapitaal- en solvabiliteitseisen)
	Vervolmaken Europese Bankenunie
	Verdere totstandkoming Europese kapitaalmarktunie
	Duurzaam bedrijfsmodel verzekeraars via evaluatie Europese Solvency 2 richtlijn
	Integratie duurzaamheidsrisico's in relevante Europese toezichtraamwerken
	Invoeren van horizontaal regelgevend kader voor voorkomen en mitigeren van cyberveiligheidsrisico's
2) Financiële) weerbaarheid huishoudens	Uitvoeren uniform herstellkader rentederivaten MKB
	Voorkomen overmatige hypotheekschulden
	Versterken financiële vaardigheden van consumenten
	Versterken samenwerking met financiële sector, consumentenorganisaties en kennisinstituten voor betere consumentenkeuzes

⁴ Kamerstukken II 2022/23, 32013, nr. 258.

⁵ Kamerstukken II 2022/23, 33043, nr. 108.

	Verantwoorde verstrekking van consumptief krediet (o.a. verlagen opslag maximale kredietvergoeding, aanpak flitskredieten, onderzoek naar private lease, verbeteren waarborgen kredietregistratie en versterken Europese regels voor verantwoorde kredietverstrekking)
	Vergroten transparantie over provisies en dienstverlening voor consumenten die schadeverzekeringen afsluiten
	Bevorderen toegankelijkheid, inclusiviteit en bereikbaarheid van financiële dienstverlening
	Invoeren van regelgevend kader voor crypto's en cryptodiensten
3) Integriteit: i. voorkomen witwassen en terrorismefinanciering; ii. Gedrag en cultuur op maatschappij gericht	Verhogen barrières voor criminelen om geld wit te wassen
	Vergroten effectiviteit poortwachtersfunctie
	Vergroten effectiviteit toezicht op witwassen en terrorismefinanciering
	Mitigeren onevenredige effecten anti-witwasbeleid
	Verbeteren meting effectiviteit van het anti-witwasbeleid
	Aanscherpen beloningsregels
	Verbeteren kwaliteit wettelijke accountantscontroles
4) Innovatie en duurzaamheid	Vergroten diversiteit in FinTech sector door opstellen van pakket aan doelgerichte maatregelen om toetreding van nieuwe innovatieve partijen te bevorderen
	Verkennen van meer normerend optreden klimaat
	Bevorderen internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO) door de financiële sector
	Stimuleren van kwalitatieve en duurzaamheidsrapportagestandaarden
5) Ongestoorde muntvoorziening	Aanbesteden circulatiemunten en verzamelaarsmunten
6) Omgeving van het financieel toezicht	Blijven zorgdragen voor adequaat opdrachtgeverschap van de zelfstandige bestuursorganen AFM en DNB

2.2 Financieel

Het onderzoek focust op onderdeel A (algemene doelstelling), B (rol en verantwoordelijkheid minister) en C (beleidswijzigingen) uit de begrotingen en jaarverslagen van artikel 2. Ook wordt in het onderzoek gekeken naar de relevante meerjarige uitgaven op de Rijksbegroting (onderdeel D1) en beschrijft het een doelmatige optie waarmee een besparing van 20% op de budgettaire grondslag van het beleidsthema kan worden gerealiseerd. De budgettaire uitgaven staan bij artikel 2 niet in rechtstreeks (herkenbaar) verband met de verschillende beleidsinspanningen per beleidshoofdlijn ten behoeve van de algemene doelstelling ("beleid maken voor een stabiele en integere werking van financiële markten"). De reden hiervoor is dat een groot deel van het beleid ziet op het tot stand brengen van wet- en regelgeving voor de financiële sector. De beleidshoofdlijnen worden om die reden geacht een beduidend meer functioneel vertrekpunt voor de evaluatie te vormen dan de budgettaire gevolgen van het beleid.

De budgetflexibiliteit van de uitgaven op artikel 2 is overigens beperkt. Een groot deel van de uitgaven voor muntcirculatie is juridisch verplicht. Dat geldt ook voor de uitgaven op de vakbekwaamheid. Voor het realiseren van de besparingsvariant in die delen zal wetswijziging dus nodig zijn.

2.3 Tijdperiode

De tijdperiode voor de periodieke rapportage is 2017 tot en met 2023. De rapportage geeft waar relevant en mogelijk een doorkijk naar 2024. Daarmee dekt de rapportage de afgelopen zeven jaar, conform de vereisten van de Regeling periodiek evaluatieonderzoek 2022. De onderzoeksperiode volgt op de periode van de laatste beleidsvoorlichting die zag op 2011 tot en met 2016.

3. ONDERZOEKSVRAGEN

De hoofdvraag waarop de periodieke rapportage een antwoord zal formuleren, is: welke inzichten bestaan er in de (voorwaarden voor) doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid van artikel 2 Financiële Markten tussen de periode 2017-2023, en welke mogelijkheden zijn er om (de kans op) doeltreffendheid en doelmatigheid te vergroten?

In lijn met de inhoudelijke vereisten aan de periodieke rapportage op grond van de Regeling periodiek evaluatieonderzoek 2022 en met inachtneming van de *Toolbox beleidsevaluaties*⁶, wordt de hoofdvraag in de rapportage nader uitgewerkt in een vijftal deelvragen:

- I. Hoe heeft het beleid van artikel 2 Financiële Markten zich in de periode 2017-2023 ontwikkeld, welke maatregelen en instrumenten zijn gebruikt om de doelstellingen te bereiken? Wat was de gehanteerde beleidstheorie?
- II. Welke conclusies kunnen worden getrokken over de doeltreffendheid en doelmatigheid van de instrumenten binnen artikel 2 Financiële Markten?
- III. In welke mate zijn voorwaarden voor het bereiken van doeltreffendheid en doelmatigheid gerealiseerd?
- IV. Hoe kunnen doelmatigheid en doeltreffendheid verhoogd worden?
- V. Wat betekenen de opgedane inzichten voor toekomstig evaluatieonderzoek in de volgende Strategische Evaluatieagenda?

4. ONDERZOEKSMETHODE EN DATAVERZAMELING

De periodieke rapportage heeft het karakter van een syntheseonderzoek. Dat betekent dat in de rapportage samengebracht wordt wat bekend is over de (voorwaarden voor) doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid. De rapportage heeft daarmee twee functies: i) het geeft een overzicht van de mate waarin het beleidsterrein op (de voorwaarden voor) doeltreffendheid en doelmatigheid is geëvalueerd, en ii) het geeft een oordeel over de (voorwaarden voor) doeltreffendheid en doelmatigheid van het totale onderzochte beleidsterrein.

De verwachting is dat periodieke rapportage in ieder geval inzicht zal geven in de mate waarin het gevoerde beleid in samenhang heeft bijdragen aan de (voorwaarden voor) doelstelling van artikel 2. De verwachting is echter ook dat het niet eenvoudig zal zijn om steeds de doeltreffendheid en doelmatigheid van de afzonderlijke beleidsinstrumenten vast te stellen. Dat heeft onder andere te maken met de aard van het beleid op het terrein van de financiële markten. Zo zijn de gerealiseerde effecten niet altijd aan een bepaald instrument toe te schrijven, bijvoorbeeld vanwege de samenhang met de werking van andere instrumenten en/of door zelfregulering van de financiële sector. Ook speelt de factor tijd een rol als het om de meetbaarheid van effecten gaat. Een deel van de maatregelen sorteert pas effect na enige (soms geruime) tijd. Een kenmerk van dit beleidsterrein is verder dat maatregelen erop gericht kunnen zijn om een crisis te voorkomen of de gevolgen van

⁶ Zie <https://www.toolboxbeleidsevaluaties.nl>

een crisis te dempen, denk bijvoorbeeld aan kapitaalbuffers. In dat geval kan de doeltreffendheid pas volledig getoetst worden bij de concrete dreiging van een crisis of het ontstaan ervan. Het voorgaande neemt niet weg dat de periodieke rapportage een zinvolle exercitie is. Door naar de geleverde beleidsinspanningen te kijken, kunnen lessen worden geleerd die bij het maken van beleidskeuzes in de toekomst of bij de optimalisering van de evalueerbaarheid van pas komen. De periodieke rapportage zal de maatregelen en instrumenten meenemen die, over de breedte van de beleidsdoelstelling van begrotingsartikel 2, in de afgelopen jaren zijn ingezet. De focus ligt daarbij op de hoofdlijnen van het gevoerde beleid waar zich relevante beleidswijzigingen hebben voorgedaan. Ten behoeve van de periodieke rapportage wordt gebruik gemaakt van beschikbare relevante beleidsdocumenten, beleidsevaluaties, onderzoeksrapporten, voortgangsrapportages (evaluatie)onderzoeken, monitoring en andere bronnen; zie bijlage 2 voor een voorlopig overzicht. Een periodieke rapportage is geen studie van (wetenschappelijke) literatuur. Inzichten op basis van de literatuur kunnen incidenteel worden meegenomen, bijvoorbeeld ter onderbouwing van de plausibiliteit van causale relaties tussen ingezette beleidsinstrumenten en gerealiseerde prestaties en effecten, maar er vindt geen systematisch literatuuronderzoek ten behoeve van de periodieke rapportage plaats.

De *Financial Action Task Force* (FATF), een onafhankelijk intergouvernementeel orgaan, heeft in 2022 een evaluatie gedaan naar de effectiviteit van het gehele Nederlandse systeem ter voorkoming en bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering. Deze evaluatie geeft een volledig en gedetailleerd beeld van de situatie in Nederland en koppelt ook concrete aanbevelingen hieraan, die de FATF doorlopend monitort. In de periodieke rapportage zal onder het thema integriteit grotendeels worden verwezen naar de aanbevelingen van de FATF. Ook voert het Internationaal Monetair Fonds (IMF) in 2023 opnieuw het *Financial Sector Assessment Program* (FSAP) in Nederland uit. De genoemde documenten en onderzoeken zijn ontworpen om de stabiliteit van het financieel systeem in Nederland (in zijn geheel, niet op het niveau van individuele instellingen) te beoordelen en op punten in verband te brengen met het gevoerde overheidsbeleid. De resultaten daarvan zullen eveneens in de periodieke rapportage worden meegenomen. Tevens zal in de periodieke rapportage een stand van zaken worden gegeven over de uitvoering van de *Agenda financiële sector* van december 2018, de *Beleidsagenda voor duurzame financiering* van juni 2022 en de *Beleidsagenda voor de financiële sector* van maart 2023.

Het onderzoek zal door middel van een beleidsreconstructie een beschrijving geven van de doelstellingen van het gevoerde beleid en uiteenzetten in hoeverre de daarmee samenhangende uitgaven doeltreffend en doelmatig zijn geweest. De Regeling periodieke rapportage 2022 schrijft voor dat de periodieke rapportage over een beleidsthema in ieder geval de volgende onderdelen bevat:

- i. Een omschrijving van de bij aanvang van de looptijd van het (beleids)thema op de Strategische Evaluatieagenda vastgestelde inzichtbehoefte en een samenvatting van de reeds bestaande inzichten;
- ii. Een overzicht van het uitgevoerde evaluatieonderzoek naar (voorwaarden voor) doeltreffendheid en doelmatigheid waarmee invulling is gegeven aan de inzichtbehoefte;
- iii. Een meerjarig overzicht van de relevante uitgaven op de rijksbegroting en, indien van toepassing, een indicatie van de financiële gevolgen van het beleid voor de maatschappij;
- iv. Een meerjarige beschrijving van de ontwikkeling van de gehanteerde beleidstheorie, het ingezette beleidsinstrumentarium en de uitvoering van het beleid;
- v. Een overzicht van de uit individuele evaluaties verkregen inzichten in de (voorwaarden voor) doeltreffendheid en doelmatigheid van de ingezette beleidsinstrumenten en daarmee samenhangende uitgaven;
- vi. Een onderbouwde beoordeling van de (voorwaarden voor) doeltreffendheid en doelmatigheid van de samenhangende beleidsinstrumenten en daarmee samenhangende uitgaven;
- vii. Inzicht in oorzaken voor de mate van gerealiseerde doeltreffendheid en doelmatigheid van de samenhangende beleidsinstrumenten van het beleid;
- viii. Lessen voor het vergroten van de (voorwaarden voor) doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid. Daarbij worden mogelijkheden beschreven voor het vergroten van

- doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid bij een gelijkblijvende inzet van financiële middelen. Ook wordt ten minste één doelmatige optie geschetst waarmee een besparing van 20% op de budgettaire grondslag van het (beleids)thema kan worden gerealiseerd. Wanneer 20% onmogelijk wordt geacht, kan op voorwaarde van een goede inhoudelijke argumentatie, gekozen worden voor een alternatief percentage dat recht doet aan een voor het beleidsterrein significante besparing;
- ix. De belangrijkste resterende kennis- en inzichtlacunes met het oog op verdere verbetering in het inzicht in de doeltreffendheid en doelmatigheid van het (beleids)thema;
 - x. Een beschrijving van de wijze waarop de onafhankelijkheid van de periodieke rapportage is geborgd.

Deze onderdelen zullen dus terugkeren in de rapportage over de beleidsdoelstelling van artikel 2.

5. ORGANISATIE: WERKGROEP EN BEGELEIDINGSCOMMISSIE

Een werkgroep binnen de directie Financiële Markten van het ministerie van Financiën zal de periodieke rapportage opstellen. De werkgroep wordt begeleid door een begeleidingscommissie, onder voorzitterschap van Financiën, die toeziet op het proces en de kwaliteit van de rapportage. Deze begeleidingscommissie zal bestaan uit vertegenwoordigers van de relevante onderdelen van het ministerie (Financiële Markten, Financieel-Economische Zaken en Inspectie der Rijksfinanciën), een directeur Financieel-Economische Zaken van een ander departement, vertegenwoordigers van DNB en de AFM, en een onafhankelijke deskundige, afkomstig uit de wetenschap.

Met deze samenstelling wordt geborgd dat inhoudelijke kennis over het beleidsterrein aanwezig is, alsmede ervaring met het uitvoeren van periodieke rapportage, en wordt de onafhankelijkheid gewaarborgd. De Regeling periodiek evaluatieonderzoek 2022 schrijft ook voor dat bij elke periodieke rapportage een onafhankelijke deskundige betrokken is. Deze deskundige geeft zijn oordeel over de validiteit en betrouwbaarheid van de bevindingen van het uitgevoerde onderzoek.

6. PLANNING

De uitvoering van het onderzoek zal eind 2023 van start gaan en naar verwachting in de zomer van 2024 kunnen worden afgerond. Het streven is erop gericht om het rapport, voorzien van een beleidsreactie en het oordeel van de onafhankelijke deskundige, uiterlijk 1 december 2024 aan te bieden aan de Tweede Kamer.

BIJLAGE 1: BELEIDSPIJLERS

Verantwoordelijkheid minister

Op basis van de omschrijving in de begrotings- en verantwoordingsstukken in de periode 2017-2023 vallen de rol en verantwoordelijkheid van de minister van Financiën en de staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst uiteen in een viertal operationele doelstellingen.

Operationele doelstelling 1: bevorderen van goed functioneren van financieel stelsel

De minister bevordert in de eerste plaats het goed functioneren van het financiële stelsel en heeft een regisserende rol. De minister is verantwoordelijk voor de goede werking van het betalingsverkeer. Hij is daarnaast verantwoordelijk voor de Nederlandse wetten en regels ten aanzien van de financiële markten en de institutionele structuur van het toezicht. Het daadwerkelijke toezicht wordt uitgeoefend door DNB en de AFM. Echter, om de onafhankelijke positie van de toezichthouders te bevorderen is de minister noch verantwoordelijk noch bevoegd ten aanzien van individuele besluiten van de toezichthouders, en kan de minister niet over toezichtvertrouwelijke informatie beschikken. Daarnaast worden steeds meer toezichttaken op Europees niveau belegd. Zo voert de Europese Centrale Bank (ECB) sinds 4 november 2014 ook in belangrijke mate het toezicht op grote en grensoverschrijdende Europese banken uit.

Operationele doelstelling 2: streven naar een integer en stabiel financieel stelsel

De randvoorwaarden die de minister stelt voor een integer en stabiel systeem hebben hun basis in onder andere de Wet op het financieel toezicht (Wft) en de Wet ter voorkoming van witwassen en het financieren van terrorisme (Wwft). Het gaat hierbij om (het toezicht op nakoming van) regelgeving die financiële instellingen stimuleert en verplicht om op integere en transparante wijze te werk te gaan. Deze regelgeving en dit toezicht dragen eraan bij dat consumenten en bedrijven met voldoende informatie en vertrouwen financiële producten kunnen afnemen.

De minister draagt samen met de minister van Justitie en Veiligheid verantwoordelijkheid voor wet- en regelgeving om het gebruik van het financieel stelsel voor het witwassen van geld en het financieren van terrorisme te voorkomen. De minister is verantwoordelijk voor passende regelgeving in de Wwft.

Operationele doelstelling 3: bevorderen van verantwoord financieel gedrag door de burger

Een derde taak is het bevorderen van het verantwoord financieel gedrag door de burger. Om mensen in staat te stellen om juiste financiële beslissingen te nemen, werkt de minister, via Wijzer in geldzaken, aan het vergroten van het financieel bewustzijn en financiële vaardigheden.

Operationele doelstelling 4: zorgen voor ongestoorde muntvoorziening

De staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst heeft tot slot de taak om te voorzien in een ongestoorde voorziening van voldoende munten in circulatie, om op deze manier een goede werking van het betalingsverkeer te bevorderen. Op grond van de Muntwet 2002 is het een exclusieve bevoegdheid van de Staat om munten in omloop te brengen. Tot eind 2019 had de Koninklijke Nederlandse Munt (KNM) het exclusieve recht om munten voor de Nederlandse Staat te slaan. De productie van de nadien benodigde munten is in 2019 door DNB aanbesteed. De aanbesteding ziet zowel op de productie van circulatiemunten, als op de productie en distributie van munten die speciaal voor verzamelaars worden geslagen. Van de verzamelaarsmunten zullen vanaf 2020 in beginsel twee in plaats van vier exemplaren geslagen worden. DNB beheert de muntvoorraad en ziet toe op het onverstoord verlopen van de circulatie van munten.

Verantwoordelijkheden minister van Financiën op de BES-eilanden

Bonaire, Sint-Eustatius en Saba (BES-eilanden) maken deel uit van Nederland. De eilanden zijn openbare lichamen in de zin van de Grondwet. De verantwoordelijkheid van de minister van

Financiën ten aanzien van de toezichttaken voor de BES-eilanden is dezelfde als voor Europees Nederland, omdat de verhouding tussen de minister en de toezichthouders dezelfde is. Het toezicht op de BES-eilanden is net als in Nederland op afstand geplaatst bij DNB en de AFM; de minister van Financiën is systeemverantwoordelijk.

BIJLAGE 2: VOORLOPIG OVERZICHT VAN TE BETREKKEN ONDERZOEKSMATERIAAL

Beleidsvisies en -documenten	
Hoofdstuk IX begroting en jaarverslag	2017-2023
Agenda financiële sector	2018
Visie 'Toezicht op afstand' en Toezichtarrangement DNB en AFM	2019
Plan van aanpak witwassen	2019
Overzicht maatregelen t.b.v. financiële weerbaarheid van Nederlandse huishoudens	2020
Beleidsagenda duurzame financiering	2022
Visie op het bankenlandschap	2022
Beleidsagenda aanpak witwassen: streng waar nodig, met ruimte waar mogelijk en meten om te weten	2022
Beleidsagenda financiële markten	2023

Evaluaties/onderzoeken door of in opdracht van Financiën	
NRA witwassen	2017
Evaluatie provisieverbod	2017
Ex ante analyse van economische veiligheid van NLse betaal-en effecteninfrastructuur	2017
Monitor Financieel Gedrag	2017
NRA witwassen en terrorismefinanciering BES	2018
Onderzoek consumptief kredietmarkt	2018
Evaluatie Wet beloningsbeleid financiële ondernemingen	2018
Wijzer in geldzaken, Kerncijfers financieel gedrag in Nederland	2018
Monitor Financieel Gedrag	2019
Evaluatie naar kosten tuchtrechtspraak accountants	2019
Onderzoek betalingsachterstanden consumptief krediet	2020
NRA witwassen	2020
Onderzoek FinTech sector	2020
Evaluatie Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (Kifid)	2020
Evaluatie i.s.m. AFM naar toezicht op ontwikkelingsproces van financiële producten	2020
Evaluatie basic regime	2020
Onderzoek effecten verlaging maximale kredietvergoeding	2020
Onderzoek niet-bancaire kredietverlening	2020
Onderzoek ontwikkelingen in consumptiefkredietmarkt	2021
Promotieonderzoek Aisa Amagir over de financiële geletterdheid van jongeren (incl. evaluaties van lesmateriaal Wijzer in geldzaken)	2021
Commissie Doorstroomvennootschappen	2021
NRA witwassen en terrorismefinanciering BES	2021
Evaluaties DNB en AFM o.g.v. de Kaderwet zbo	2021
Evaluatie bankenbelasting	2021
Onderzoek markt private lease	2021
Onderzoek joint audit model accountancysector	2021
Evaluatie implementatiewet herziene richtlijn betaaldiensten	2022
Evaluatie afwikkelingsproces rentederivaten	2022
Evaluatie implementatiewet vierde antiwitwasrichtlijn	2022
Evaluatie Wet verwijzingsportaal bankgegevens	2022
Onderzoek naar kosten en baten van Insurance Guarantee Scheme (IGS)	2022
Onderzoek toekomst van trustsector	2022
Onderzoek ontwikkeling in markt voor uitvoering premiereregelingen	2022
Onderzoek naar de remittances markt	2022

Vervolgonderzoek maximale kredietvergoeding	2022
Onderzoek schade nucleair ongeval bij transport	2022
Onderzoek audit only model accountancysector	2022
Effectenanalyse Europees agentschap voor anti-witwassen (AMLA) in Nederland	2022
Onderzoek financiële geletterdheid (basis OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competences)	2022
Onderzoek actieplan consumentenkeuzes	2023
Onderzoek naar de toekomstige inrichting van de chartale keten	2023
Evaluatie van Wet transparantie toezicht financiële markten	2023
Nadere evaluatie Wet beloningsbeleid financiële ondernemingen	2023
Evaluatie regeldruk AMLD5: aanbieders cryptodiensten, kunsthandelaren en makelaars	2023
Evaluatie FEC	2023
Evaluatie UBO register	2023
Onderzoek naar waarde van financieel advies	2023
Versterken van de verantwoordingsketen accountancy	2023
Onderzoek toekomstige koers Wijzer in Geldzaken	2023
Vervolgonderzoek FinTech Sector	2023
Evaluatie Wet beloningsbeleid financiële ondernemingen	2023
Onderzoek privacy-impact UBO-register	2023
Onderzoek partner model accountancysector	2023
Onderzoek intermediair model accountancysector	2023
Onderzoek toekomstbestendig beroepsprofiel en opleidingseisen accountancysector	2023
NRA witwassen	2024
Evaluatie Wet toezicht trustkantoren 2018	2024
Onderzoek naar gegevensdeling en samenwerking ihkv tegengaan witwassen en terrorismefinanciering	2024
Evaluatie garantieregeling WAKO	2024
Evaluatie Wet toezicht trustkantoren	2024
Evaluatie vorm en juridische kaders College Deskundigheid Financiële dienstverlening	2024
Evaluatie Wet herstel en afwikkeling verzekeraars	2024-2025
Beleidscyclus beleid tegen witwassen en terrorismefinanciering	Doorlopend
Wijzer in geldzaken Evaluatie Pensioen3daagse	2017-2023
Wijzer in geldzaken Evaluatie Week van het geld	2017-2019 en 2021-2023

Evaluaties uitgevoerd door de Europese Commissie	
Evaluatie Multilateral Interchange Fee	2020
Evaluatie Solvency II richtlijn	2021
Kantor studie (in opdracht van de Europese commissie) naar de toegang van consumenten tot beleggingsdienstverlening	2022
Evaluatie CSDR	2022
Evaluatie Payment Accounts Directive	2023
Evaluatie PSD2	2023
Evaluatie AMLD4	2023

Overige evaluaties/onderzoeken	
Onderzoek Algemene Rekenkamer monitoring maatregelen kredietcrisis	Doorlopend
Onderzoeken AFM naar crowdfunding	2017 en 2018
Onderzoek AFM en DNB over de regulering van crypto	2019

Onderzoek Algemene Rekenkamer 'bankenresolutie in Nederland'	2019
Voortgangsrapportages kwartiermakers toekomst accountancysector	2020-2023
Onderzoek Algemene Rekenkamer 'witwasbestrijding en meldketen'	2022
Onderzoek DNB 'van herstel naar balans'	2022
Financial Action Task Force (FATF) evaluatie over Nederlands beleid tegen witwassen, terrorismefinanciering en financiering van verspreiding van massavernietigingswapens	2022
Rapport DNB 'Verzekeraars in een veranderende wereld'.	2023
FSAP: IMF-onderzoek de stabiliteit van het financieel systeem in Nederland te beoordelen en op punten in verband te brengen met het gevoerde overheidsbeleid.	2023
Evaluatie toezicht op taxateurs (in opdracht van ministerie BZK)	2023